Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL.CV. № 44 FRIDAY, MARCH 6 1998 PARSIPPANY and NEW YORK CENTS 75 –ЦЕНТІВ ПАРСИППАНІ І НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 6-го БЕРЕЗНЯ 1998 р. Ч. 44 РІК CV

В.Мусіяка зустрівся з міністром Канади

Київ (УНІАР). — Заступник голови Верховної Ради України Віктор Мусіяка зустрівся з міністром Канади з питань міжнародного співробітництва та франкомовної співдружності Даєн Марло. У зустрічі з українсько сторони взяли участь перший заступник керівника апарату ВР Леонід Шараєв і заступник завідувача відділу міжпарламентарних зв'язків апарату ВР України Анатолій Дуда.

Відкриваючи зустріч, В. Мусіяка сказав, що сприймає візиту, як прояв неофіціозу, притаманний офіційним візитам, та як прояв реального партнерства між Канадою і Україною. Як співголова комітету міжпарламентарної українсько-канадської співпраці, Мусіяка відзначив інтенсивну працю в цьому напрямі.

Канадський міністер високо оцінив відданість України демократичним перетворенням і висловив побажання якнайшвидше поліпшити законодавчу базу для включення канадських інвестицій в економіку України.

Як керівник виборчого бльоку "Вперед, Україно!", В. Мусіяка виклав своє бачення виборчого процесу. "Ми вперше проводимо такий політичний експеримент, як вибори за змішаною системою. Різні політичні сили в Україні вважають за необхідне запевнити своїх можливих виборців, що саме вони найбільш гідно будуть їх представляти. Нас непокоїть питання, яким чином результати виборів зможуть різко повернути політичну ситуацію. Хоча ми, центристи, в силу здорового глузду, виступаємо проти різких поворотів у політиці, але хочемо, щоб рух до правової соціальної демократичної України продовжувався. Хотілося б дати чітку стратегію реформам. Хотілося б, щоб у діяльності органів законодавчої, виконавчої, президентської влад, перш за все, існували повага до Конституції і законів і безумовне виконання їхніх вимог. Хоча, мушу відзначити, що у нас виборча кампанія не завжди набуває цивілізованих форм", — зазначив Віктор Мусіяка.

Коментуючи останнє рішення Конституційного суду щодо виконання своїх службових обов'язків кандидатами на депутатів, заступник голови ВР зазначив: "Цим рішенням фактично дано картбланш представникам виконавчої влади".

ПРП хоче знати про договір

Київ (УНІАР). — Лідери Партії "Реформи і Порядок" (ПРП) вимагають від Президента України Леоніда Кучми оприлюднення повного тексту договору між Україною і Росією про економічне співробітництво до 2007 року зі всіма додатками до нього. Про це повідомив голова політичної ради ПРП Микола Томенко на пресовій конференції, присвяченій темі "Скільки коштує незалежність України?"

За словами М. Томенка, Президент Кучма в інтерв'ю програмі "7 днів" сказав, що він над цим подумає. В той час, як зробити це Президента зобов'язує Конституція та 107-ма стаття закону про міжнародні договори.

Інший член політичної ради ПРП і депутат Верховної Ради Сергій Терьохін зазначив, що суперечки часто точаться навколо документу, якого ніхто не бачив. За словами Терьохіна, цей договір не передано до Секретаріяту ВР, хоча після підписання договору його має ратифікувати парлямент.

Напередодні візити Л. Кучми до Росії ПРП заявляла, що цей договір нанесе великої шкоди українській економіці та безпеці. Приводом до оприлюднення такої заяви була копія проєкту згаданого договору, отриманого партією від "російських знайомих".

Голова ПРП Віктор Пинзеник на зустрічі з виборцями у Києві повідомив, що члена політичної ради ПРП, депутата Миколу Грабаря виключено з партії. За його словами, Грабар "виявився нечесною людиною", однак конкретних причин не назвав. М. Грабарю, який здійснює функції політичного редактора київської газети "Столиця", також закидають систематичну невиплату гонорарів за опубліковані у газеті матеріяли.

Пуерто Ріко рішатиме про свій статус

Вашінгтон. — У середу, 4-го березня, Палата Репрезентантів проголосувала над законопроєктом, який дозволить пуерториканцям вирішити свій статус у майбутньому — стати 51-им стейтом ЗСА, незалежною державою чи дальше залишитися коммонвелтом.

Схвалення цього законопроєкту про самовизначення Палатою Репрезентантів, промощує шлях до конгресового схвалення на проведення в цій справі референдуму в Пуерто Ріко. Якщо пуерториканці вирішать стати 51-им стейтом ЗСА, то цей законопроєкт змусить Конгрес вже у 1999 році проголосувати над прийняттям нового стейту, котре мусить бути здійснене до 10-ти років.

Республіканське керівництво, з надією на здобуття голосів еспаномовних громадян у цьогорічних виборах, намагалося повною силою підтримати згаданий законопроєкт і проголосувати над ним тепер, бо саме цього року припадає сторіччя, коли Пуерто Ріко відлучилося від Еспанії, але коммонвелтом ЗСА острів став у 1952 році. Хоч цей законопроєкт перейшов тільки більшістю одного голосу 209 до 208, то вже ж таки він став правосильним. Крім того, цей законопроєкт має підтримку президента Билла Клінтона, а Сенат хоч і не мав у пляні розглядати цієї справи, то рішення Палати Репрезентантів приспішить її розгляд у Сенаті.

Залишається тільки за пуерториканцями на острові самим проголосувати над їхньою майбутньою долею, бо спроба тому п'ять років показала, що більшість не була зацікавлена стати 51-им стейтом. Тодішній законопроєкт не змушував Конгресу до жодного рішення, тепер Конгрес мусітиме голосувати над рішенням мешканців Пуерто Ріко.

Виплиає слід Москви в атентаті на Папу

Рим. — Колишній італійський слідчий Фердінандо Імпозімато, який займався справою атентату турка Алі Агджіу на Папу Івана Павла II 13-го травня 1981 року на римській площі Св. Петра, знову звинуватив КҐБ і Болгарію в організації цього злочину, а також керівників французьких спецслужб, які навмисне приховують „важливі матеріяли" щодо цієї справи.

В інтерв'ю для паризького тижневика „Лє Пуен" Ф. Імпозімато, який тепер є членом італійського касаційного суду, стверджує, що в листі до нього Папа Іван Павло II просить слідчого зробити все, щоб „істина восторжествувала".

„Агджа, член турецької екстремістичної організації „Сірі вовки", признався,— розповідає Ф. Імпозімато,— що совєтський генерал КҐБ Владімір Кузінський зустрічався з ним перед атентатом. У цей час Москва планувала знищення трьох видатних діячів — аятоллу Хомейні, Леха Валенсу і Папу Івана Пала II.

Відомо, що А. Агджа на суді відмовився від своїх попередніх свідчень. Цей факт Ф.Імпозімато пояснює угодою, яку турецький екстреміст мав з КҐБ. „В тюрмі А. Агджа зустрівся з двома болгарськими суддями, яких супроводжував перекладач Марков, аґент КҐБ. Марков запропонував туркові симулювати божевілля під час судового процесу, а за те КҐБ влаштує його звільнення з тюрми. Якби А. Агджа не прийняв цієї умови, то було б знищено всю його родину",—каже Ф. Імпозімато. А. Агджа вдавав зі себе божевільного і збив слідство з московсько-болгарського сліду — вони стали на тому, ніби атентат на Папу був справою однією людини.

Відтак КҐБ нічого не зробив для звільнення А.

(Закінчення на стор. 3)

Запляновано хід нарад ВР

Київ (УНІАР). — Тут 2-го березня голова Верховної Ради України Олександер Мороз провів нараду з головами комітетів та керівниками депутатських фракцій і груп, на якій розглянуто ряд проблем законотворчої діяльності, особливо актуальних для нинішнього періоду. Зокрема, про організацію праці парляменту цього пленарного тижня, вибори до ВР Автономної Республіки Крим, призначення членів Вищої ради юстиції тощо.

Підготовано розклад засідань ВР на 3-6-го березня. На розгляд народних депутатів пропонується внести понад 35 питань. Серед них: про законодавче врегулювання бюджетних видатків на проведення виборів до місцевих рад; про перелік та чисельний склад комітетів ВР України; пропозиції Президента до закону про Фонд Державного Майна України; законопроєкти про столицю України; про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації; про професійні спілки; про загальні засади дальшого використання ЧАЕС та перетворення зруйнованого четвертого енергоблоку цієї АЕС на екологічно безпечну систему; про передачу державного майна тощо.

Плянується провести голосування щодо призначення уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та обрання ряду суддів.

Комуністи і рухівці користуються найбільшою підтримкою

Київ. — Комуністична Партія України і Народний Рух України є попереду всіх інших партій, які беруть участь у передвиборчих перегонах за місця в парляменті, свідчить нове опитування.

У спільній заяві фондів "Демократичні Ініціятиви" і „Соціс-Геллуп", які провели опитування, сказано, що на першому місці є комуністи, яких підтримало 12.9 відс. опитаних. У січні за комуністів висловлювалося 11.2 відс. опитаних. Регіонами, в яких КПУ користується найбільшою підтримкою, є Крим і східні області.

Друге місце, як і в попередніх опитуваннях, зайняв Рух, який найбільш популярний у західних областях. За НРУ висловилося 5.7 відс. опитаних — менше, ніж у січні, коли йому віддали свої голоси 9.5 опитаних.

Опитування, яке базувалося на відповідях 1,800 осіб, свідчить також, що зросла популярність Партії Зелених. Їй віддали свої голоси 5 відс. опитаних. Біля 68 відс. опитаних заявили, що збираються голосувати у виборах.

Минулого тижня Конституційний суд України відкинув скаргу пропрезидентських депутатів, які твердили, що нова виборча система за партійними списками є неконституційною. Більшість опитувань свідчить, що шанси пропрезидентських партій у виборах невеликі.

Рішення суду сприяє лівим партіям і Рухові, які є в опозиції до Президента, критикуючи його програму економічних реформ з різних боків.

Прибуток з облігацій піде на стабілізацію фінансового ринку

Київ. — Голова Національного Банку України Віктор Ющенко сказав 3-го березня, що фонди, набуті від продажу европейських облігацій на суму 750 млн. марок (402.9 млн. дол.), використовуватимуться для стабілізації фінансового ринку в Україні, повідомили засоби масової інформації.

Виступаючи перед журналістами, В. Ющенко повідомив, що понад 150 млн. дол. Уряд вклав в НБУ, понад 120 млн. дол. виплачено центральному банку за попередньо випущені облігації і біля 100 млн. дол. пішло на сплату рахунків Росії і Туркменістанові.

За його словами, випуск европейських облігацій цього тижня на суму щонайменше 200 млн. екю теж використовуватиметься для стабілізації фінансового ринку. Голова НБУ сказав, що відсутність припливу твердої валюти на початку 1998 року і відхід закордонних інвесторів з ринку облігацій спричинили знецінення гривні.

Резерва твердої валюти НБУ була єдиним засобом, який підтримував гривню, сказав В. Ющенко. НБУ видав кілька сотень мільйонів долярів. Інші засоби не спрацювали. За його словами, НБУ надає перевагу зниженню гривні перед витрачанням резервних фондів. 3-го березня гривня впала на українській міжбанковій біржі до 2.0259 гривні за доляр.

Падіння курсу гривні за останні два тижні на 6.6 відс. щодо доляра є „легкою ціною" за кризу фондового ринку у січні-лютому цього року, заявив голова НБУ. Він передбачив, що „процеси посилення гривні будуть характерні для кінця першого кварталу" і пов'язав цю тенденцію не тільки з політикою НБУ, а й з політикою інших гілок влади.

Відзначать пам'ять Софії Русової

Парсиппані, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Організаторки цього надзвичайного вечора представниці 90-го Відділу Союзу Українок Америки з Філядельфії приїздять до нас озброєні широким та цікавим матеріялом, який розкладають перед нами враз із точними поясненнями. Як завжди, тут в розповіді перед веде Наталія Даниленко, не лише як член цього активного Відділу, але постійно „в акції" над якимось новим задумом чи поїздкою в Україну, одна із передових членок СФУЖО, заступниця голови, що включається та цікавиться жовичим та культурним життям України.

Разом з Н. Даниленко прибули голова 90-го Відділу Христина Їжак-Хомин і член Управи Віра Кліш.

— Як бачу із летючки на цей вечір, що він призначений на неділю, 22-го березня в Українському Освітньо-Культурному Центрі, ви назвали його „Золоті ключі". Чому саме так?

В редакції „Свободи" гості з 90-го Відділу СУА (зліва) Х. Їжак, В. Кліш, Н. Даниленко.

— Це можете дізнатися із життєпису С. Русової, вона стояла дуже близько Миколи Лисенка, який з дружиною батькував на її вінчанні. На цей торжественний день, хоча вінчання було скромне, М. Лисенко написав рапсодію на пісню „Золоті ключі" і її присвятив С. Русовій, як чудовий дарунок. Добрим збігом обставин наш відомий музин проф. Оранський на-

(Закінчення на стор. 3)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ДИПЛОМАТИЧНІ ТА СЛУЖБОВІ ПАШПОРТИ НОВОГО ЗРАЗКА

КИЇВ. — Указом Президента України Леоніда Кучми від 15-го квітня цього року наявні дипломатичні та службові пашпорти України визнаються недійсними і підлягають поверненню до Міністерства Закордонних Справ. Документи старого зразка після цієї дати забиратимуть у пунктах пропуску через кордон України. У відповідності до положення про дипломатичні та службові пашпорти особам, на яких поширюється ця норма, буде видано документи нового зразка. Указ набув чинности з дня опублікування його в газеті "Урядовий Кур'єр".

У КИЄВІ ВІДБУВСЯ 5-Й З'ЇЗД ХДПУ

КИЇВ. — До примирення і об'єднання всіх віросповідань в Україні закликали учасники 5-го з'їзду Християнсько-Демократичної Партії України, який відбувся 27-го лютого. У форумі взяли участь 812 делегатів з усіх областей. Делегати з'їзду звернулися до громадян і представників усіх віросповіданьУкраїни із закликом провести 1-го березня у храмах країни Богослужіння "Через покаяння — до прощення". Головою Християнсько-Демократичної Партії України на з'їзді знову було обрано Віталія Журавського.

ПЕРЕДВИБОРЧА СТАТИСТИКА

КИЇВ. — На одне місце в майбутньому парляменті претендують понад 14 кандидатів. Із 411-ох депутатів Верховної Ради теперішнього скликання, 325 висловили бажання знову бути обраними.

МОЛОДЬ СПОНУКУЮТЬ ДО АКТИВНОСТИ

КИЇВ. — Мистецька акція під девізою "Молодь — за майбутнє України" стартувала на Прикарпатті. Її мета — створити умови для підвищення правної культури молоді та рівня знань виборчого права, проведення "круглих столів" для молодих виборців. Студенти візьмуть участь у конкурсі рефератів із виборчого права та виїдуть у гірські райони для агітації. Одночасно стартувала кампанія "Молодь — за чесні вибори", головна ідея якої — правна освіта молоді, включення до участи у виборах та контролі за їх перебігом.

ФЕСТИВАЛЬ НАРОДНИХ ІГОР

КИЇВ. — Ініціяторами першого Троїцького фестивалю народних ігор "Масляна", що відбувся минулого тижня, виступила Народно-Демократична Ліга Молоді (НДЛМ) за підтримкою Державної адміністрації Московського району Києва та дирекції Троїцького ярмарку. На думку пресового центру Народно-Демократичної Ліги Молоді, фестиваль не має під собою ніякої політичної основи. Але з цією думкою погоджуються не всі. Присутній на фестивалі голова Державної адміністрації Московського району, кандидат на народного депутата України Валерій Асадчев у розмові з кореспондентом УНІАР відзначив: "Кожна акція перед виборами несе якесь політичне навантаження". За словами заступника київської організації Народно-Демократичної Партії Юрія Цехно, цей фестиваль зробить рекляму не стільки Народно-Демократичній Лізі Молоді, скільки НДП. "Ми ставимо завдання разом з НДЛМ зробити для молоді щось цікаве й корисне" — зазначив він.

НА КОЛЕҐІЇ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КИЇВ. — Тут 28-го лютого на засіданні колеґії Міністерства Внутрішніх Справ України заслухано звіт силових управлінь Донецької, Київської, Одеської, Миколаївської, Волинської областей та Севастополя. Учасники засідання відзначили, що у 1997 році в країні число важких злочинів, у тому числі зумисних убивств, зменшилося майже на 10 відсотків. проте, повідомив центр громадських зв'язків МВС України, криміногенна ситуація в державі залишається складною, а рівень такої злочинности у деяких реґіонах високий. Криміногенна ситуація в Криму залишається дуже напруженою. Міністер внутрішніх справ України Юрій Кравченко, відвідавши Крим, заявив, що вбивство загрожує і радникові прем'єр-міністра України, посадникові міста Красноперекопське, керівникові кримської організації Народно-Демократичної Партії Сергієві Кунціновi. За офіційними даними МВС України, 44 депутати кримського парляменту причетні до кримінальних угруповань. Криміналітет уже звик до влади і не має наміру її втрачати. Коментатори вважають, що вбивство Олександра Сафонцева, якого 29-го січня зареєстровано кандидатом на народного депутата України, можна оцінювати не лише як чиюсь помсту йому конкретно, але і як криваве попередження його політичним однодумцям.

"ПРАВО ВИБОРУ: ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ТА БЛЬОКИ"

КИЇВ. — Інститут післякомуністичного суспільства провів презентацію нової книги "Право вибору: політичні партії та бльоки", виданої за сприяння Фонду Конрада Аденауера та Бюра Фрідріха Еберта. Керівник інституту Микола Томенко відзначив, що ця книжка — лише перша частина проєкту і спрямовано її на достатньо широку авдиторію (надруковано 70, 000 примірників). Другу частину проєкту спрямовано на більш професійні кола, тобто, для політологів, журналістів тощо. В ній проаналізовано передвиборчі програми. Тепер аналітична служба інституту працює над другою частиною проєкту, яка має бути готова через два тижні.

У СВІТІ

У ВІВТОРОК, 3-ГО БЕРЕЗНЯ, в місцевості Лікосане у сербській провінції Косово понад 40,000 албанців зібралося на спільний похорон понад 20-ох своїх рідних і друзів убитих сербською поліцією в кінці минулого тижня. Трупи жертв мали познаки тортур і негайної масової розправи, що було всім відомо та типовою ознакою сербів під час війни у Боснії. Все це у відплату за вбивство Визвольною армією Косово чотирьох сербських поліцiянтів. Згадане повстанське угрупування має широку підтримку серед громадськости провінції Косово, де 90 відсотків мешканців є етнічними албанцями, а повстанці борються за незалежність цієї провінції від Сербії. Крім 24-ох убитих, серби впродовж двох днів спромоглися на поранення і побиття чоловіків, грабунки, насильство жінок і багато інших порушень людських прав.

В АМЕРИЦІ

КІЛЬКА ГОДИН ПІСЛЯ ТОГО, ЯК індонеський президент Сугарто відбув зустріч з особистим післанцем президента Билла Клінтона, офіційні чинники Уряду ЗСА заявили Конгресові у вівторок, 3-го березня, що Білий Дім не може підтримати надання додаткової допомоги Індонезії від Міжнародного валютного фонду, хібащо Сугарто зробить „ достатній поступ" щодо економічних реформ, на котрі він погодився в січні. Цю заяву склав Лоренс Саммерс, заступник секретаря Скабу після того, як післаний президентом Б. Клінтоном посередник, колишній віцепрезидент Валтер Мондейл, закінчив 90-хвилинну зустріч і розмову з президентом Сугартом без будь-яких запевнень, що він покінчить противитися доручениям щодо змін, які є частиною договору з МВФ та його допомогою в сумі 43 бln. дол.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

UNA & Svoboda tel.: (973) 292-9800; Svoboda Fax: (973) 644-9510; UNA Fax: (973) 292-0900

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Можливість ще є

Цьогорічну свою передвиборчу кампанію українські так звані ліві почали відразу ж після досягнення більшости в парляменті теперішнього скликання. Ота їхня більшість і стала найвирішальнішим фактором, що дозволяв і далі дозволяє їм бльокувати при розгляді в парляменті кожну бодай трохи чогось варту для розбудови і утвердження української державности справу. У тому й полягає суть їх передвиборчої кампанії: робити все за своїм перевіреним практикою більшовизму правилом — чим гірше для нації, тим краще для нас. При тому комуністи забули афоризм свого архивчителя Маркса про те, що колесо історії назад повернути не можна.

Про те, що комуністи є віртуозами у каламученні води та відтак ловлення у ній рибки, відомо не віднині. Тож з наближенням цьогорічних виборів народних депутатів Верховної Ради України не дивним є спостерігати переполох у політичному українському житті, що його наробило торохтіння передвиборчого комуністичного воза з припрягнутими до нього далеко не сіренькими соціялістичними "кониками". Насторожує, що переполох отой практично не торкнувся переважної більшости українських громадян, котрі живуть за межею вбогости. Пролетаріятові, очевидно, справді втрачати нічого, і те, що ще так недавно політично активний народ стає інертною масою, є найбільш загрозливе національній українській державності.

Безперечною перевагою комуністів та їх партнерів є, як мовиться, відчуття ліктя, вміння відкинути особисті амбіції чи взаємні претенсії та об'єднатись, коли йдеться про "послєдній і рєшітєльний бой" за диктатуру "пролетаріяту". А власне сьогодні перспектива нових суспільних катаклізмів в Україні виступає досить випукло. Знаємо ж, що комуністична братія не заспокоїться, не зупиниться ні перед чим на шляху до повернення собі права на ролю "керівної і спрямовуючої". Разом зі штучно створеною нею ж (при часто легковажній безпринципності, а то й просто потуранні демократів) безвихідною ситуацією, організованість, дисципліна, невтомність комуністів у демагогічній словесній еквілібристиці становлять грізну небезпеку віднайденим національній незалежності та державності України.

Як би не хотілося, та доводиться констатувати, що сьогоднішніх українських демократів історія навчила небагато. Переоцінюючи свої впливи на доведений діями комуністичного по суті парляменту до відчаю народ, гадаючи, що його терпеливість, віру й надії можна випробовувати без кінця, демократи, виглядає, не дуже збираються позбутися нашого національного "правила" про те, що де два українці — там три гетьмани. В багатьох випадках безпідставно та часто просто подітвацьки хизуючись одне перед одним заслугами в минулому, демократи "наїжджають" на націоналістів, а ті відповідно на них. А, між тим, час невмолимо збільшує шанси для успіхів партійно здисциплінованих комуністів як у тактичному, так і стратегічному розумінні.

Зустрічаючись з деякими представниками демократів з України тут, у ЗСА, не можна не подивляти їх високу освіченість, широкий інтелект, глибину думки, часто просто чарівні ораторські здібності, що їх ці люди виявляють під час доповідей чи просто в розмовах з тутешніми українцями. Справді тих людей можна б назвати цвітом нації! Тим непростіше зрозуміти, чому ця наша демократична еліта, ці лицарі трибун, віч і демонстрацій зупинилися напівдорозі тоді, коли, здавалося, залишалося простягути руку та раз і назавжди відняти у комуністів владу. Чому цього не сталося? Може, свою ролю відіграв страх відповідальности? Можливо. Однак, скоріше всього та насамперед, мабуть, тоді й нагадав про себе отой дрімаючий у нашій національній "ментальності" комплекс гетьманства.

Читач, можливо, скаже: легко, мовляв, тут, з–за океану, розмірковувати чи й комусь дорікати. Ні, нелегко. Адже Україна для всіх нас — одна мати. І наша тут діяспора не тільки розмірковувала над її долею, але й впродовж десятиліть чорного комуністичного режиму активно допомагала їй визволитися з людиноненависницького ярма. Допомагаємо й чи не найбільше сьогодні. Допомагатимемо завжди та попри все. І, отже, маємо не тільки право, а й обов'язок нагадати своїм братам і сестрам у краю словами Батька нашого Тараса: "Схаменіться! Будьте люди...". Хоч і небагато, але час для цього ще є. І можливість.

Омелян Твардовський

ПРО РАКЕТНО-КОСМІЧНИЙ ПОТЕНЦІЯЛ УКРАЇНИ

З гордістю й подивом українці в ЗСА приймали в різних містах Леоніда Каденюка і д-ра Ярослава Пустового, які були причетні до лету в космос „Колюмбії". Л. Каденюк був разом з американськими і японським космонавтами учасником лету, д-р Я. Пустовий виконував певні обов'язки на землі, в центрі НАСА.

Після серії зустрічей з українцями в ЗСА обидва наші космонавти повернулися в Україну, де були ентузіястично зустрінуті й відзначені державною владою і особисто Президентом Леонідом Кучмою. Отже, ввесь український нарід гордиться тим, що Україна, не зважаючи на економічні негаразди, є космічною державою, з якою числиться навіть заавансована в цій ділянці Америка, тобто її космічний центр НАСА.

Осяги української науки і техніки

З нагоди повернення наших космонавтів в Україну в Києві було влаштовано спеціяльну виставку під гаслом „Дивлюсь я на небо". Як подають пресові аґенції, на цій виставці задемонстровано дотеперішні осяги української науки щодо використання космосу — понад 300 унікальних експонатів, між якими були: зварювальний апарат для роботи у відкритому космосі, виріб Інституту ім. Е. Патона, колесо-мотор „Місяцеход-1", виготовлене із спеціяльного матеріялу в Інституті проблем застосування матеріялів, конструкції, що захищають від горячі космічні апарати багатократного вживання та ряд інших виробів, виготовлених в Україні, зокрема у Харківському АОІ „Хартрон".

Показане на цій виставці яскраво засвідчує, що без цих українських виробів СССР не зміг би добитися успіхів в освоєнні космосу.

На виставці було зібрано багато документів, особистих речей, фотографій людей — вихідців з України, що працювали в космічних проєктах, як теж учасників летів в космос. Це основоположники космонавтики: Кибальчич і Кондратюк, визначні конструктори Корольов, Янгел, Глушко, космонавти Береговий, Попович і врешті — Каденюк. Не дивниця — недавно промайнула вістка з України, що Москва робить великі заходи заволодіти центром ракетобудування в Україні „Південмаш", з яким тісно зв'язана ракето-космічна індустрія. Підступні москвини хочуть використати сучасну економічну кризу в Україні, до якої у великій мірі самі й причинилася, й вирвати цей козир з рук України, як це вже сталося з тактичною атомовою зброєю, Чорноморською фльотою і іншими спадками по „здохлій" імперії.

Було б великим злочином позбуватися „Південмашу" чи навіть допустити до співвласництва Росію. „Південмаш" — це витвір українських умів, побудований на поті і крові українських трудівників, вчених і ракетників. Тепер Україна імпонує в цій ділянці на світовій арені, доказом чого є співпраця з НАСА.

Вони були першими

Як вже згадано вище, Україна дорого заплатила за продукцію „Південмашу", що, поруч великого вкладу вчених, коштувало поту й крові її громадян. Не обійшлося без трагедій, одну з них описав очевидець Є. Аверков, член Спілки журналістів України, у російській газеті „Днєпр Вєчєрній" з 16-го листопада 1990 року. Цю статтю в 1991 році, в квітневому числі, надрукував київський спортовий журнал „Старт".

Подаємо основніші уривки з тієї документальної статті: „Зараз важко уявити собі п'ятдесяті роки. Сорокові закінчились під фанфари, що прославили „великого вождя всіх народів" в день його сімдесятиріччя. Богові душу, залишивши у спадок країні „холодну війну". Такого обтяжливого надбання треба було спекатись. Але яким чином? Наші супротивники, винайшовши „холодну війну", винайшли і власне вирішення проблеми. Американський публіцист Метью Еванжеліста у книзі „Іновації і гонка озброєнь. Як ЗСА і СССР розвивають нову військову технологію", назвав це вирішення проблеми „останнім кроком". Тобто ЗСА розраховували, що вони досягнуть такого ступеня у розвитку засобів озброєння, на який неспроможний буде піднятися СССР. Американці створили у ті роки стратегічні ракетні комплекси неземного базування „Тор" (1958), „Атляс-Е" (1959), „Атляс-Ф" (1959). Всі вони були націлені на СССР. У ЗСА в 1947 році публікувалися пляни знищення 20 совєтських індустріяльно-розгорнутих центрів. В 1949 році в ці пляни було вже внесено 105 совєтських міст, у 1950-ті роки — 355.

У відповідь совєти створюють рекетну зброю

Розуміючи, що силі може протистояти лише сила, СССР вжив заходів до створення аналогічного озброєння. В 1957 році була випрубована двоступінчаста міжконтинентальна балістична ракета. Вона була створена в ОКБ С. П. Корольова за традиційною для нього схемою з використанням рідкого кисню як одного з компонентів палива. Бойове чергування таких ракет протягом тривалого часу — надскладне завдання. Тому важливо було забезпечити потаємність і боєготовість совєтських ракетних військ. Окрім усього, ці ракети були дорогі.

Ракет С. Корольова було виготовлено символічну кількість. Вони переслідували пропаґандивну мету. В той час лідер СССР М. С. Хрущов заявляв, що якщо ЗСА спробують випробувати СССР на міцність, то він покаже їм „кузькину мать". Американці не примусили довго чекати. 1-го травня 1960 року над Уралом був збитий американський літак-шпигун. Президент ЗСА Д. Айзенгавер не вибачився перед СССР за цей політ. Ось так і лявірували політики на вістрі ножа: з одного боку — „холодна війна" з іншого — „гаряча". У цих умовах необхідно було розробити нову ракету. Її створення було доручено особливому конструкторському бюро, яке очолював М. К. Янгел, і ракетному заводові (нині НВО „Південне") у Дніпропетровському. Дніпропетровці вирішили використати для створюваної стратегічної міжконтинентальної ракети як паливо висококиплячі компоненти — диметилгідразін і азотну кислоту. Вони дозволяли вирішити чимало проблем експлуатації стратегічних ракет у військах. Це була революція в ракетобудуванні. Випробування ракети СС-7, виготовленої на Південному машинобудівному заводі, почалось восени 1960 року на космодромі Байконур. Головою державної комісії з випробування СС-7 був головний командир ракетних військ стратегічного призначення, головний маршал артилерії М. І. Нєдєлін. У її склад ввійшли практично всі найкращі спеціялісти ракетної техніки. Технічним керівником випробувань був головний конструктор КБ „Південне" М. К. Янгель. Згадує його перший заступник того часу, академік АН УССР, головний дорадник дирекції Дніпропетровського інституту технічної механіки В. С. Будник: 'Янгеля різнило з деякими головними конструкторами те, що він довіряв своїм співробітникам. Вони особливо перевіряли кожну гайку, а Михайло Кузьмович виховував почуття відповідальности у кожного. За розробу ракети СС-7 відповідав Лев Берлін, за її випробування — Василь Концевий. Це були талановиті люди... Першу виготовлену ракету СС-7 встановили на майданчику 41 космодрому Байконур у вертикальному стані. Після горизонтальних випробувань „вертикальна" ракета показала свою непросту вдачу. Усунення недоробок потребувало часу, а його було обмаль. Про це нагадувала контроля з боку Хрущова. На 41-ий майданчик прибув Нєдєлін. Державною комісією, яку він очолював, була визначена конкретна дата пуску — 5-та година дня 23-го жовтня 1960 року. Але через технічні причини він не відбувся: при підготові рушійних установок до пуску відбулось непередбачене включення відсікового клапана одного з бльоків двигуна першого ступеня. Вирішили перенести пуск на добу, за цей час замінити клапан і повторити новий обсяг перевірок...'.

Це був трагічний день

Розповідає телеметрист з КБ „Південне" І. В. Коваль: '24-го жовтня 1960 року я повинен був перевірити на старті юстировку антени. Вона була встановлена біля ракети. Поряд сидів на стільці М. І. Нєдєлін. До нього підійшли стройовим кроком два взводи бойової частини... Маршал звернувся до офіцерів:

— Ви прибули на перший пуск міжконтинентальної балістичної ракети на новому паливі, досить перспективному при експлуатації в бойових частинах. Ваше прибуття почесне для вас, оскільки ви першими набуваєте досвіду підготови до запуску найновішої ракети в дійсних умовах...

Відпустивши офіцерів, Нєдєлін сів. Залишалася година до пуску СС-7. Увечері 24-го жовтня на ракеті, побіля неї, на установнику, в кабіні яко-

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Справа: Український жіночий рух

Спершу поясню, чому я з моїми спостереженнями з конґресу СФУЖО виступила в пресі. Уважаю, що виходу іншого не було. Після інтенсивного листування з головою СФУЖО перед конґресом та після того, як я висловила основну думку в своєму виступі на конґресі, в останній частині — про третій етап праці СФУЖО („Українка в світі" ч. 4, 1997 р.), а наступного дня резолюція на цю саму тему, прийнята Резолюційною комісією, перепала на пленумі, не було іншого виходу, треба було виступити на шпальтах преси.

Полемічна виміна статтей між мною, Наталією Пазуняк, і Екзекутивою СФУЖО — це важлива виміна думок і поглядів, а не вияв якоїсь особистої чи „політичної" ворожечі, якої немає (думаю, що з обох сторін).

Я, Наталія Пазуняк, не є і не можу бути проти СФУЖО, для якої я працювала довгий період мого життя.

Щодо закидів зі сторони Екзекутиви СФУЖО: 1) Це правда, що висліди VII Конґресу СФУЖО також і моя вина, тому що я не зуміла переконати конґрес у правильності резолюції, яку подала Резолюційна комісія, членом якої я була. Та резолюція про спробу певних змін статуту — перепала на пленумі. 2) З другої сторони правдою є, що як член Програмової комісії конґресу, я подала була умотивовану думку (звернення до голови і до Статутової комісії) про потребу зміни статусу з ліяспорного на світовий, тому що зайшла зміна на політичній мапі світу: є на ній незалежна Україна, якої не було, коли творено статут СФУЖО.

Правдою є також, що я піднесла цю думку на пленумі, але голова СФУЖО при всіх сказала, що не взяла навіть до уваги моєї пропозиції і не передала її до розгляду Статутової комісії, тому що цю думку висловила особа (Н. Пазуняк, член Програмової комісії конґресу), а не складова організація СФУЖО. Отож голова СФУЖО не відповіла мені, членці Програмової комісії, на її (шістьсторінковий) лист, висланий декілька місяців перед конґресом, і не сказала (порадила), щоб це подала організація, де я є заступницею голови. Мовляв, я сама повинна була це знати.

Отже, вияснення було, за що я прилюдно подякувала.

3) Для кожної громадської людини відомо, що Екзекутива, як така, сама не може (ніяк!) змінити статуту. Отож це відомо було і Наталії Пазуняк. Зрозуміло, що якщо Екзекутива побачить, що висунена організацією зміна доцільна, то говорить із Статутовою комісією про те, а Статутова комісія висилає вияснення запитання до всіх складових організацій СФУЖО, чи вони голосують „за" чи „проти" даної пропозиції зміни статуту. Тому, що ця відома процедура триває місяцями, треба подавати таку пропозицію заздалегідь (що я і зробила, спочатку як член Програмової комісії і референтка згаданої ділянки), але не отримавши відповіді, думала, що Статутова комісія взяла ті думки до уваги, уважаючи мене заступницею голови моєї організації. Формально — моя помилка.

4) Правдою є, що я не точно (verbatim) подала в статті гасло СФУЖО (помилка моя!), але суть залишилася: потреба скріпити складові організації СФУЖО (бо всієї діяспори не скріпимо!), а тоді можна (будучи сильними) помагати Україні.

5) Я, Н. Пазуняк, ніколи не ставила під сумнів попередніх спільних конференцій в Україні (Київ, Ів. Франківське і також Пекін). Безумовно, всі вони були потрібні й корисні для українського жіночого руху. Їх не можна обезцінювати, як і багато того, що СФУЖО робила і робить, наприклад, на терені Об'єднаних Націй (з признанням усім, хто веде ці справи).

6) Я зовсім не схвалюю форми (фразеології), якою — видно, в поспіху — окреслено ролю СФУЖО, мовляв, „роля СФУЖО закінчилася", що було прийнято на жіночій сесії форуму в Києві. На мою думку, треба було уточнити, що роля міняється з історичними змінами в житті України і признати осяги попередніх періодів діяльности СФУЖО. Також не можна називати цю фразу „узгідненою", бо та форма на була узгіднена з СФУЖО. Треба було скореґувати це ствердження. З другого боку вважаю, що вину за дану неузгідненість положень чи ствердження несуть обидві сторони — СФУЖО і жіночі організації України.

(Закінчення на стор. 4)

Майкл Спектер
„Ню Йорк Таймс"

Новий вантаж ділків: наївні слов'янки

IV

Більшість — домашні робітниці, але зростаюча кількість — повії. Декому з них обіцяно домашню роботу лише для того, щоб потім вони переконалися: їхня праця — обман. Частину проблеми прояснило дворічне дослідження, яке нещодавно провела вашінґтонська Світова мережа виживання: поліційні чиновники в багатьох країнах просто байдужі.

Провівши таємні інтерв'ю з бандитами, звідниками і корумпованими державними службовцями, мережа виявила, що місцеві поліційні підрозділи, часто ті, які найбільш спроможні запобігти торгівлі, найменш зацікавлені в наданні допомоги.

Ґілліян Колдвелл зі Світової мережі виживання ґрунтовно займалася цим дослідженням. „В Токіо, — каже вона, — співчутливий сенатор влаштував для нас зустріч зі старшими поліційними службовцями, щоб обговорити ріст цієї торгівлі з Росії в Японію. Поліція заявила, що це не проблема і навіть не захотіла конкретної інформації, яку ми могли дати. Це не здивувало місцеві допомогові аґенції, які навели приклади, коли поліція фактично продавала жінок назад злочинним колам, які поневолили їх".

Байдужність серед поліційних аґенцій не є рідкістю.

„Жіночі групи хочуть все роздути, — каже Геннадій Лепенко, голова київського відділу Інтерполю, міжнародної поліційної аґенції. — Можливо, це було проблемою кілька років тому, але тепер усе під контролею".

Так не вважає парлямент України, який намагається ухвалити нові закони щодо захисту жінок, і Міністерство Внутрішніх Справ.

„Ми маємо тут дуже серйозну проблему і ми просто не готові її вирішити самотужки, — каже Михайло Лебідь, керівник слідчого відділу при Міністерстві Внутрішніх Справ України. — Це людська трагедія, але й чесно кажучи, національна криза. Ґанґстери за тиждень заробляють більше на цих жінках, ніж ми маємо в нашому правоохоронному бюджеті за цілий рік. Якщо бути чесним, ми не зупинимо цього, поки не отримаємо допомогу".

Проте вирішення не буде простим. Злочинні групи мало чим ризикують, вивозячи жінок з країни. В дійсності багато жінок їдуть добровільно. Закони нечіткі, співпраця між країнами нечаста і покарання торгівців майже ніколи не буває. Без праці чи великої надії на майбутнє палкій дівчині-підліткові важко буде повірити, що обіцяна праця в Італії, Туреччині чи Ізраїлі майже напевно нічого не варта.

„Я відгукнулася на оголошення, щоб стати офіціянткою, — каже 19-річна Тамара, повія-українка з масажної кімнати біля старої Центральної автобусової станції в Тель-Авіві, що в російськомовному районі з найдешевшими публічними домами. — Не знаю, чи я повернулася б назад, якби могла. Що я там буду робити, стояти в черзі за хлібом чи працювати на фабриці за зарплату?"

Тамара, як і всі інші подібні жінки, з якими проведено інтерв'ю для цієї статті, попросила не називати її прізвища. Вона має клясичні слов'янські риси обличчя, довге біляве волосся і глибокі зелені очі. Вона відмовила кільком потенційним клієнтам, щоб поговорити вдосталь з репортером. Вона мала намір говорити доти, доки не прийде її наставник. За нею, казала вона, пильно не стежать, коли вона залишається в строкато прикрашеному приміщенні „клюбу здоров'я".

„Я не збиралася цього робити, — каже вона, гидливо дивлячись на густо червоні стіни і леопардові плями навколо себе. — Вони забрали мій пашпорт, тому мені мало що залишається робити. Але вони дають мені гроші. І повірте, це краще, ніж те, що я могла мати вдома".

Іцак Тайлер, голова таємної поліції в Гайфі, — високий чоловік з відкритим обличчям, який говорить прямо.

„Ми маємо справу зі страшенно великою проблемою", — каже він. Портове місто з двохсоттисячним населенням стало найлегшим в'їздним пунктом для жінок, привезених до Ізраїля працювати повіями, — але ні в якому разі не єдиним. Іноді вони сходять з туристичних суден, але дедалі частіше вони прибувають з фальшивими документами, які дають їм змогу жити і працювати в Ізраїлі. Ці документи часто куплені або вкрадені в жидівок похилого віку в Росії чи Україні.

„Це складна світова операція, — каже Тайлер. — Це зло, і воно має успіх через великі гроші. Ці люди платять від 500 до 1,000 долярів за українку або росіянку. Розумієте, що це значить? Вони куплять цих жінок і заároблять на них страшні гроші".

Щоб проілюструвати свою думку, Тайлер схопив чорний калькулятор і, вистукуючи на ньому суми, почав називати їх уголос.

„Візьмімо невелике місце, — каже він, — з 10 дівчатами. Кожна приймає від 15 до 20 клієнтів щодня. Помножимо це, скажімо, на 200 шекелів. Отже щодня до кожного такого місця надходить, скажімо, 30,000 шекелів. Кожна дівчина працює 25 днів на місяць. Мінімум".

Розмовляючи, Тайлер був зайнятий математичними обрахуваннями. „Отже, ми говоримо про 750,000 шекелів щомісяця, або 215,000 дол. Один чоловік часто має п'ять таких місць. Це мільйони дол. Немає податків, видатки теж майже не існують. Це фабрика з рабською працею. І ми їх маємо всюди в Ізраїлі".

Розташована в метушливому бизнесовому районі Тель Авіву „Тропікана" є одним з найбільш зайнятих публічних домів. Жінки, які працюють там, як майже всі повії в нинішньому Ізраїлі, — росіянки. Але їхній власник — неросіянин.

(Закінчення на стор. 3)

Авторський вечір Ярини Зоряної (Катрі Гуцал) в Міннеаполісі

25-го січня ц. р. в Міннеаполісі, Мінн., в залі зустрічей St. Antony Eldercare відбувся авторський вечір місцевої письменниці і поетеси Ярини Зоряної — Катрі Гуцал. Пластові друзі і прихильники українського слова допомогли влаштувати цю цікаву зустріч з поетесою.

Д-р Катруся Долішня-Арчер привітала учасників вечора і розпочала програму.

Люба Менжега зробила короткий огляд творчости поетеси і прочитала листи-привіти від осіб із ЗСА — Валентини Єрмоленко та М. Орлича. Уривки з листів з України зачитала д-р К. Долішня-Арчер. Люди різного віку і різних професій — учителі, професор, священики, завідувачка читальнею та діти — дуже прихильно оцінили книжку „На сторожі душі" і прислали свої відгуки зі словами вдячности і сердечного побажання творчого довголіття для авторки.

Учасники вечора прочитали декілька творів з книжки „На сторожі душі", які були тепло прийняті авдиторією.

З хвилюванням слухали присутні пісню „Таким тебе пам'ятаю" на слова поетеси, мелодію до якої написав і співав Маркіян Гуцал, син Ярини Зоряної.

У творчому вечорі також взяли участь представники наймолодшої генерації Наталка Кушнір та Єлисаветка Арчер. Вони прочитали дитячі вірші поетеси та приємним дарунком була гра на фортепіяно.

На закінчення програми Ярина Зоряна прочитала уривки з ще не надрукованої повісти „Мандрівка в невідоме" та декілька ліричних і сатиричних віршів, за які була нагороджена довгими оплесками.

На зустрічі були шанувальники українського слова від українських громад, тому авторка, дякуючи всім, закінчила свій виступ словами: „В моїм серці кордонів немає, немає Збруча ні церковних меж, ні пристрасті партійних пожеж, лиш небо голубе, безкрає".

Спільними зусиллями друзів і привітною Женею Гуцал (невісткою авторки) була приготовлена смачна перекуска з гарно удекорованим тортом.

Творчий вечір пройшов у надзвичайно щирій, сердечній атмосфері.

Друзі Р. Д.

„ДИНАМО" ЗРЕМІСУВАЛО В ТУРІНІ

Турін, Італія. — Футболісти київського „Динамо" добились ремісового висліду 1:1 у чвертьфінальних змаганнях за чашу Европи проти італійської дружини „Ювентус" Турін в середу, 4-го березня, в Туріні. Хоча італійці домінували у цих змаганнях, динамівці здобули ведення на 57-ій хвилині зі стрілу Андрія Гусина. Вислід вирівняв напасник „Ювентуса" Філіппо Інзаґі на 76-ій хвилині. Відплатні змагання відбудуться в Києві 18-го березня.

ПОДІЇ

XVIII ШЕВЧЕНКОЗНАВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка у ЗСА, Українська Вільна Академія Наук та Український Науковий Інститут Гарвардського Університету влаштовують XVIII Річну наукову шевченкознавчу конференцію, яка відбудеться у субо-ту, 21-го березня ц. р., в НТШ, 63 Четверта аве. в Ню Йорку. Початок о год. 5-ій вечора.

Випливає...

(Закінчення зі стор. 1)

Агджи, якому присудили досмертне ув'язнення. А Росія і Болгарія, нібито вже демократичні держави, донині не хочуть визнати своєї участи у замаху на Папу. Ф. Імпозімато підкреслює ще й те, що західні спецслужби, зокрема Сі-Ай-Ей, не допомогли італійському слідству. А французька служба безпеки навіть знала про те, що готується атентат, осільки до Франції втік болгарин Манаров, який був прямо причетний до цієї справи.

Тепер А. Агджа готовий розповісти всю правду, якщо йому пообіцяють волю. Особисто Папа Іван Павло II простив терористові.

Про ракетно...

(Закінчення зі стор. 2)

го розміщувалась перевірочно-пускова апаратура системи автономного управління, знаходилися десятки спеціялістів. З сьогоднішнього дня важко зрозуміти і виправдати це.

Підходимо до кульмінаційного моменту трагедії, що розігралася на космодромі. Розповідає ветеран проєктоконструкторських розробок КБ „Південне" Н. А. Мягков: 'В електричній схемі системи автономного управління не було передбачено бльокування ланцюгів запуску маршового двигуна другого ступеня у випробувальному режимі. Але це не врахували при переприведенні. Двигун другого ступеня завівся...' 'Я стояв коли Нєдєліна. Повітряна хвиля із заведеного двигуна притиснула маршала до бетонового виступу даху аппарелі, а мене вирвала і віднесла метрів на тридцять', — розповість згодом дивом уцілілий керівник одного з підрозділів КБ „Південне" В. І. Кукушкін. У перші секунди аварії на ньому загорілись футряна куртка, шолом, штани. Він знайшов у собі сили підвестися і побігти. Однак вибухові хвилі і ґазово-вогненний смолоскип знову накривали його, били головою об асфальт. Азотний тетраскид вихлюпнувся з боку окислювача на тих, хто був поблизу. Вогонь за лічені секунди пожирав людей, ядовиті ґази отруювали насмерть. Я бачив відзняті під час трагедії кінокадри: з пекельного полум'я появляються живі людські смолоскипи, падають на землю... Ракета переломилася наполовину, упала на стартовий стіл. Полум'я бушувало, вибухали ґазові бальони, запускалися порохові двигуни, вибухала піротехніка... Ніхто не кричав, не зронив ні звука. Неначе вершився праведний суд за допущені помилки...

Ю. Ф. Євтєєв був на той час начальником аварійно-ретувальної дружини... Вона першою вступила у вогненну зону. Відвозили автами тих, хто ще подавав ознаки життя. Коли вогонь вщух, почали виносити обвуглені трупи.

У вогні загинули заступники головного конструктора ОКБ Л. А Берлін, В. А. Концевий, провідні спеціялісти В. В. Орлинський, С. І. Але-Брудзинський, В. Г. Карайгенцев, молодий спеціяліст Л. П. Єрченко, головний конструктор системи автономного управління ракетою СС-7 з НВО „Елєктроприлад" Б. М. Коноплиов, багато інших. В той день на космдромі Байконур не дорахувалися багатьох ракетників. Від попечень і отруєнь люди продовжували вмирати ще протягом кількох місяців.

З'ясуванням причини катастрофи займалася урядова комісія на чолі з Л. Брежнєвим. Він доповідав про хід розслідування М. Хрущову. Згадує В. Будник: 'На заключному засіданні комісії Брежнєвим було сказано, що уряд вирішив не карати винних, вони самі себе покарали. Обов'язок тих, хто залишився живим, — довести ракету СС-7 до пуття. Вона дуже потрібна країні'. За короткий час було підготовлено обладнання на іншому старті... У січні 1961 році продовжено випробування ракети СС-7. У кінці цього ж року вона стала надійним щитом країни.

Минуло майже три десятки років. У НВО „Південне" створені нові покоління стратегічних і космічних ракет-носіїв, розроблені і виведені на орбіти супутників Землі апарати, які забезпечують дослідження навколоземного простору, розвідку місцезнаходження корисних копалин, надійне проведення суден в Арктиці і тому подібне. Тридцять років, аж до розвалу імперії, долаючи перепони таємності в НВО „Південне", інших організаціях і на космдромі Байконур пам'ятали загиблих. Але пам'ятало обмежено число осіб... В 1990 році тайну врешті відкрито". Кінець цитат.

З поданих вище уривків бачимо, як імперська Росія жорстоко використовувала уми українських спеціялістів, ракетників до безглуздих перегонів з Америкою, наглість яких, як бачимо, загнала багатьох до гробів. Отже, Україна дала свій вагомий вклад в будівництво ракетно-космічної техніки, яка належить до одної із найбільш незвіданих доріг. Історія її розвитку записала немало жертв. Одначе є різниця, якщо до таких жертв причиняється окупант, який на кістках українського народу освоював Сибір, степи азійських колоній, будував Біломорський канал, Транс-Сибірський залізничний шлях, і ще багато інших вбивчих проєктів. Їх не зрахувати!

Відзначать...

(Закінчення зі стор. 1)

йшов цей твір і уривки його буде грати запрошена на це свято наша відома піяністка Юліяна Осінчук, що приїжджає на цю імпрезу аж з Аляски, де тепер постійно живе.

— Це незвичайно цінне, що саме учасники цієї гарної імпрези матимуть нагоду послухати у так доброму виконанні виїмки із твору, посвяченого цій, що є причиною організації вечора в її честь.

Р. Решетнюк біля портрету С. Русової в кімнаті-музею в Олешні.

Чи можете дати для наших читачів ще дальші інформації, яка буде програма?

— Головне слово про С. Русову матиме письменниця Уляна Любович, а з монологом п. з. „Я — Софія Русова" виступить поетеса і письменниця Ірина Дибко-Филипчак.

Н. Даниленко передає свої враження із Олешні, села, де народилася С. Русова і де тепер буде здвигнено пам'ятник роботи скульптора В. С. Дубового, що постав із фінансовою поміччю СФУЖО, Округи СУА Філядельфії та відділів СУА. Вона відвідала це село близько Чернігова і була зворушена пошаною та пієтизмом до С. Русової в цій місцевості.

Проєкт пам'ятника С. Русовій в Олешні роботи С. Дубового.

— Чи ви єдині відвідали це місце, де, як розповідаєте, постав музей, який є заслугою місцевого Відділу СУ із його головою Раїсою Решетнюк?

— Але ж ні, були там також внучка і правнучка Русових Ніна Михалевич і Ольга Рудакевич з Філядельфії, які тепер 22-го березня будуть, розуміється, нашими почесними гостями, на вечорі, присвяченому їхній родичці.

— Надіюся, що ви також підготовите виставку із матеріялами, що торкаються цієї визначної жінки, а передусім педагога, що завжди підкреслювала: „Велике слово — школа! Це скарб найкращий кожного народу. Це ключ золотий, що розмикає пута невідомости, це шлях до волі, до науки... У вселюдськім житті тільки той народ і бере перемогу, який має найкращу школу". Ви цитуєте ці слова на запрошенні, а я пам'ятаю їх із журналу „Жінка" Союзу Українок, де вона часто друкувалась. Вона й була гостем у Львові двічі вже у старшому віці, коли приїздила із Праги. Завважую, що у своїх „Споминах" вона із особливим сантиментом згадує перебування у нашому Львові, а передусім у родини мого діда Степана Федака. Але я пригадую її дрібну, суху постать і її слова дуже добре, хоча проминуло від того часу 60 років. Вона була вродженим педагогом і тому так добре, що ви її тепер згадуєте, бо боюся, що теперішнє покоління жінок не дуже багато про С. Русову знає.

— Для теперішнього жіноцтва, як і взагалі для українців, постать С. Русової ще цікава й тим, що вона була чужого походження та і її чоловік з походження росіянин, а обоє вони палали такою любов'ю до України та віддали ціле життя до пізньої старости для добра української справи. Вони можуть бути саме тепер, де стільки „мішаних подруж", найкращим прикладом до наслідування.

— Чи ви плянуєте ще крім програми та вистави архіву якусь акцію з приводу такого вечора?

— Ми приготовляємо окремі книжечки для вищих кляс українознавчих шкіл з біографією та цитатами думок С. Русової і маємо запевнення, що це буде використане. А у зв'язку із прикладом такого педагога, яким була Софія Русова, наш Відділ зокрема працює на всіх відтинках освіти, переводить акцію збірки книжок для української амбасади у Вашінґтоні, а у вечорі 22-го березня, який до речі, заплянований не дослівно на вечір, а на годину 2:30 по полудні, ми заанґажували також до співучасти нашу шкільну молодь.

— Здається мені, що С. Русова усміхнеться десь там із „вершин" на такі пляни її відзначення, бо хоча вона була дуже скромна, але коли в будь-який спосіб ішлося про дітвору та молодь, тоді вона завжди була з того щаслива.

Новий вантаж...

(Закінчення зі стор. 2)

„Ізраїльтяни люблять російських дівчат, — каже Джейкоб Ґолян, власник цього і двох інших клюбів. Він охоче розповідає при бизнес, який, на його думку, дуже успішний". „Вони бльондинки, гарні й інакші від нас, — посміхається він, проводячи рукою по своєму чорному волоссі. — І вони відчайдушні. Вони готові робити за гроші що завгодно".

Завжди переповнений напівголими росіянками, клюб відкритий цілодобово. Поруч з секретаркою, на стіні висить розклад годин кожної жінки, позначений іншим кольором. А дні і зміни чергуються, як у ресторані чи барі. Поряд з розкладом висить табличка, на якій написано: „Чеків не приймаємо". Поруч з нею — афіша про те, що пошкується зниклу ізраїльтянку.

В „Тропікані" є 12 кабін, у яких працює на зміну 20 жінок — вісім удень і 12 вночі. Бизнес завжди процвітає і не тільки завдяки чужинецьким робітникам. Ізраїльські вояки з рушницями на плечах вчащають сюди так само, як і адміністратори й туристи.

У відповідь на запитання, чи більшість жінок, які працюють у клюбі займаються цим добровільно, Ґолян щиро розсміявся. „Я не переймаюся цим, — сказав він, дивлячись байдуже на чотирьох росіянок, які сиділи на низькій канапі. — Їх привезли сюди і сказали працювати. Я не змушую їх. Я плачу їм. А що діється між ними і чоловіками, яких вони обслуговують, то чому це має бути моєю проблемою?"

Час від часу, як правило, з великим шумом і завчасним попередженням, на Ґоляна влаштовують обл аву. Він платить кару, а жінок без добре підроблених документів забирають до в'язниці. Якщо їх депортують, звинувачення проти них знімуть. Але якщо жінка захоче поскаржитися, вона мусить залишитися у в'язниці до суду. „За останні чотири роки, каже Бетті Ляган, начальник в'язниці „Неве Тірца", — я не знаю жодного випадку, коли жінка вирішила б давати свідчення".

Таке каральне ставлення до жертв є скоріше правилом, ніж вийнятком. В Італії, де, каже поліція, вбивства жінок, змушених бути повіями, трапляються в середньому раз на місяць, парлямент намагався створити щось на зразок програми захисту свідків. Але це тільки дозволило жінкам залишатися в країні протягом року, і нічого не зробило для приховування їхніх особистостей.

„Просто карти повністю підтасовані проти цих жінок, — каже Данієлля Помпей, спеціялістка з іміґрації із католицької допомогової аґенцій в Римі „Сант Еґідіо". — Поліція — це останнє місце, куди ці жінки хочуть звертатися". За її словами, тільки 20 жінок скористали з програми захисту.

Невідомо, хто зупинить мафію. Наприкінці минулого року під час подорожі до України Гіллярі Родгам-Клінтон говорила про нову торгівлю рабами, яка розвинулася там надзвичайно швидко. ЗСА і Европейський союз плянують спільно працювати, щоб попереджати молодих жінок про небезпеку, пов'язану з працею за кордоном.

Інші ініціятиви, наприклад, створення місць депортації для в'язнів, притулків для жертв, проведення консультацій, теж обговорюється.

„Мені це все байдуже, — каже Лєна, молода латвійка-в'язень, яка разом з подібними до себе очікує депортації. — Я лише хочу знати одну річ. Чи зможу я коли-небудь знов перейтись вулицею, як людина?"

(Переклад Сергія Миронюка).

ПРАЦЬОВИТІ ОРГАНІЗАТОРИ УНС

Щира подяка нижче поданим організаторам УН-Союзу, які у 1997 році придбали від 5 до 9 членів включно. Тільки вони самі своєю наполегливою працею приєднали до відділів 177 нових членів. Наколи б всі секретарі та організатори пішли за їх прикладом, наша річна організаційна квота була б виконана на 150 відс. Надіємося, що ці наші працьовиті організатори виявлять ще кращі осяги у цьому 1998 конвенційному році.

Організатор	Число членів	Відділ	Округа
Віра Баніт	8	473	Монтреаль
Павло Шевчук	8	13	Олбані
О. Скібіцький	8	285	Рочестер
Олександра Дольницька	7	434	Монтреаль
Дмитро Ґалонжка	7	307	Бостон
Юліян Котляр	7	42	Північного Ню Джерзі
Мирон Кузьо	7	277	Ню Гейвен
Анна Перун	7	39	Сиракюзи
Михайло Шпонтак	7	204	Ню Йорк
Остап Зинюк	7	15	Балтимор
Марія Болоська	6	282	Вілкс-Беррі
Юлія Кресина	6	382	Шамокін
Юрій Данилів	6	153	Філядельфія
Михайло Данилик	6	28	Необ'єднані Відд.
Елі Матіяш	6	120	Піттсбурґ
Татяна Миськів	6	407	Торонто
Федір Петрик	6	362	Філядельфія
Петро Щерба	6	173	Філядельфія
Андрій Шуль	6	47	Аллентавн
Дженет Боланд	5	409	Вілкс-Беррі
Василь Драбик	5	368	Необ'єднані Відд.
Дмитро Федорійчук	5	162	Філядельфія
Ярослава Комічак	5	96	Піттсбурґ
Олександра Лаврин	5	175	Дітройт
Юрій Лазірко	5	134	Північного Ню Джерзі
Текля Мороз	5	465	Монтреаль
Тарас Сливінський	5	59	Ню Гейвен
Іван Телюк	5	414	Ню Гейвен
Ярослав Завійський	5	155	Перт Амбой

ГОЛОВНА РЕДАКЦІЯ "ENCYCLOPEDIA OF UKRAINE"
з великим смутком повідомляє, що 23-го лютого 1998 р.
в Парижі упокоїлася

бл. п.

ТЕРЕЗА ЖУКОВСЬКА
з дому САВИЦЬКА

дружина члена редколегії, академіка Аркадія Жуковського.

Головна редакція "Encyclopedia of Ukraine" в імені всіх редакторів і співпрацівників висловлює найсердечніше співчуття академікові Аркадієві Жуковському та його дочці Ірині з приводу так наглої втрати дружини і матері.

Вічна їй пам'ять!

За редакцію:
Д. Г. СТРУК, головний редактор

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЕВРОПІ
SOCIÉTÉ SCIENTIFIQUE ŠEVĆENKO en EUROPE
SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY in EUROPE

УПРАВА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА в ЕВРОПІ
з великим смутком повідомляє, що 23-го лютого 1998 р.
в Парижі упокоїлася

бл. п.

ТЕРЕЗА ЖУКОВСЬКА
з дому САВИЦЬКА

дружина довголітнього дійсного члена та попереднього голови нашого Товариства, академіка Аркадія Жуковського.

Управа Наукового Товариства ім. Шевченка в Европі в імені всіх членів Товариства висловлює найсердечніше співчуття академікові Аркадієві Жуковському та його дочці Ірині з приводу так наглої втрати дружини і матері.

Вічна їй пам'ять!

За управу:
Д. Г. СТРУК, голова
І. ПОПОВИЧ, секретар

Справа:...

(Закінчення зі стор. 2)

Тому треба було знайти спосіб, час і місце для ділової розмови і для узгідненого і виясненого положення перед резолюціями форуму. На жаль, цього не сталося. І лявіна непорозумінь і напружень — нікому непотрібних і шкідливих для всіх — посунула у наші жіночі ряди. Та коли й зайшла якась прикра ситуація, то треба її спільними силами ліквідувати, а не поглиблювати.

7) Сталося так, що дану ситуацію поглиблено. Запрошення загальне пішло своєчасно, та воно не було конкретне, бо не могло служити для візи, і не пропонувалось оплати дороги тому, що не було у касі СФУЖО на те фондів. Коли ж з'явилася можливість (явився спонзор) викликати три особи, СФУЖО (Екзекутива) вирішила, що цього не використає, пояснюючи тим, що навіть національно-демократично спрямованих організацій є щось 12 чи більше. Інша справа, що неможливо запросити всіх (чи багатьох). То, мабуть, треба було таки скористати з пропонованого спонзорства. Отож вийшло так, що дві організації (ОУК і УЗХ) оплатили приїзд тільки одніеї гості, Ольги Кобець, голови Жіночого Т-ва ім. О. Теліги.

8) Справа, однак, не в недотягненнях чи непорозуміннях, а в принципі: працівниці жіночих організацій і в діяспорі, і в Україні повинні зійти можливості співпраці, обміну досвідом і здобутками і створити легальні умови для взаємного членства (чи асоційованого членства). А це тому, що це потрібне для розвитку українського жіночого руху і тому, що це є в інтересах української нації як цілости.

Наталія Пазуняк
Філядельфія, Па.

Пам'яті героїнь

При дружній співпраці двох жіночих організацій ОЖ ОЧСУ і Союзу Українок Округи Ню Йорк відбулось дня 15-го лютого ц.р. вже п'яте з черги Свято Героїнь у залі Державного Фронту при 436 2-гій авеню в Ню Йорку.

Після заупокійної Служби Божої в церкві св. Юра і Панахиди в пам'ять українських героїнь, при участі прапорів обох організацій і їх членства, слідувала академія з цієї нагоди.

Свято відкрила голова ОЖ ОЧСУ ім. Уляни Целевич-Стецюк Людмила Костик привітом численно зібраних гостей і попросила хвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять знаних і незнаних героїнь, які своїми кістками і кров'ю промощували шлях до волі України. До ведення програми попросили членку округи СУА культ.-освіт. реф. Олімпію Роговську, яка познайомила присутніх з програмою свята і до головного слова попросила голову Головної Управи ОЖ ОЧСУ Марію Лозинську.

Прелеґентка в дуже дбайливо опрацьованій формі подала сильветку цих українських жінок-героїнь, якими славилась українська нація від найдавніших часів, підкреслила, що українська жінка завжди була рівноправна і нічим не поступалася чоловікам: ні розумом, ні відвагою. Вона як мати і дружина стояла на сторожі родини і землі своєї, і в потребі не завагалась і життя своє віддати в їх обороні. Доповідачка навела приклади з княжої і козацької доби і Визвольних Змагань, де в рядах Січових Стрільців ішли жінки, як Софія Галечко, Олена Степанівна, Дмитерко Ратич, Василина Ощипко, і удостоїлись найвищого відзначення за хоробрість.

Коли по Першій світовій війні можні світу цього у своїх договорах припечатали долю України, то для боротьби з панською Польщею і червоною Москвою твориться УВО. У лавах їх стрічаємо геройських жінок, як Ольгу Басараб, замордовану у польській катівні у Львові 12-го лютого 1924 року. На зміну УВО в 1929 році приходить ОУН, і її ряди поповнюють українські жінки Дарія Гнатківська, Катруся Зарицька, Віра Свінціцька та інші, якими поповнюються тюрми. Друга світова війна, яка своєю жорстокістю перевищила все досі — це нові тяжкі випробування для українського жіноцтва. Численні арешти, розстріли і вивози на далеку північ та вистоювання під мурами в'язниць в надії на вістку про рідних. В рядах ОУН жінки відбувають рейди на схід і своєю кров'ю зрошують українську землю. В лютому 1942 року в Бабиному Ярі гестапо розстріляло українську поетесу Олену Телігу разом з чоловіком, а згодом у совєтському Кінгірі під танками гине 500 українських жінок.

Решта, як Катруся Зарицька, Галина Дидик, Наталка Винник, Одарка Гусяк та Ірина Калинець караються на каторжних роботах з 25-літніми присудами. Киянку Аллу Горську по-звірськи заковано за те, що, віднайшовши себе нащадком українського кореня, віддала безстрашно свій талант своєму народові.

Ірина Сеник, Стефанія Шабатура, Оксана Мешко, Ніна Строката-Караванська і Надія Світлична платять жорстоко за любов до своєї землі, а діти уроджені по тюрмах, позбавлені материнської любови і опіки. Це злочин, що кличе про пімсту до неба.

Це всі геройські жертви і терпіння кличуть до нас заповітом, щоб це не пішло намарно, щоб нове покоління знало, якою дорогою ціною здобувалась воля для свого народу.

У мистецькій частині ми заслухали сольові точки Лярисі Магун-Гурин, яка у супроводі Соні Шерег відспівала з чуттям пісні: „Айстри" (музика Миколи Лисенка, слова Олександра Олеся), „Синя чічка" (музика Михайла Гайворонського, слова З. Бобинського), „У горах грім гуде" (стрілецька пісня в обробці Заревича), „Життя" (музика Андрія Гнатишина, слова О. Олеся). П. Магун-Гурин своїм мистецьким виконанням безперечно збагатила програму.

Не менш милою появою був виступ наших наймолодших, з деклямаціями 9-літньої пластунки, учениці школи св. Юра Меласі Гурин „Наша славна Україна" (С. Яричевського) і 11-ти літньої Наталки Більчук, учениці Школи Українознавства СУМА з віршем „Суверенна Україна" (автор О. Лупій). Вдячна публіка щиро винагороджувала всіх виконавців рясними оплесками.

У заключному слові голова Округи Леся Кіршак підкреслила, що, святкуючи славну річницю IV Універсалу, пам'ятаймо, що історія дала нам багато дочок-героїнь, і ми клонимо голову перед їх масштабом. Бережімо їх пам'ять у всіх наших поколіннях, бо на їх крові і кістках зродилась в кінці воля для нашої батьківщини. Вона щиро подякувала усім виконавцям програми і Теклі Гнатишин за естетичне прибрання сцени червоною калиною, а зокрема дружній організації ОЖ ОЧСУ за співпрацю.

Національним гимном закрито так успішно проведене свято.

Іванна Мачай,
прес. реф. Округи СУА,
Ню Йорк.

ПОВІДОМЛЕННЯ
для членів 106-го Відділу

З днем 1-го березня 1998р. 106-ий Відділ злучився з Відділом 131, секретарем якого є

ЛЕВ БОДНАР

Просимо членів 106-го Відділу звертатися у всіх справах плачення вкладок та забезпечення до секретаря 131-го Відділу на адресу:

Mr. Lew Bodnar
1120 S. Canfield Rd.
Park Ridge, IL 60068
(847) 825-4649

ВАЖНА ІНФОРМАЦІЯ

про оголошення у „Свободі"
й „Українському Тижневику (The Ukrainian Weekly)"

ПРИГАДУЄМО

що оголошення приймає виключно
АДМІНІСТРАЦІЯ ВИДАВНИЦТВА.

Всю кореспонденцію і прохання про інформації просимо пересилати до

МАРІЇ ШЕПАРОВИЧ
керівника Відділу оголошень.

Тел.: (973) 292-9800, ext. 3040

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

ЗМІНА АДРЕСИ

В справі зміни адреси непотрібно телефонувати, а тільки прислати нову адресу до:

Адміністрації „Свободи"
P.O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

- ☐ **„Свобода"**
- ☐ **„The Ukrainian Weekly"**

Моя СТАРА АДРЕСА була:

Число Відділу (якщо член УНС) ....
Ім'я і прізвище ....
Адреса ....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище ....
Адреса ....

На зміну адреси проситься
ОБОВ'ЯЗКОВО ДОЛУЧИТИ $1.00
ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗМІНИ АДРЕСИ ТРИВАЄ 1-2 ТИЖНІ